

Årsrapport 2016

Innhold

4	●	Forord
6	●	Om Brakar
10	●	Nøkkeltall
12	●	Grønt skifte i kollektivtransporten
16	●	Utvikling av kollektivtilbudet
24	●	Enklere billettering: 40 millioner ut av bussen
28	●	Informasjon når kunden trenger det
32	●	Kunde og marked
41	●	Styrets årsberetning
45	●	Årsregnskap

Flere kunder, mer fornøyde kunder og mer miljøvennlig kollektivtrafikk

Kollektivtrafikkens viktigste oppgave er å få flere til å reise kollektivt. 2016 var et rekordår for kollektivtrafikken i Buskerud. Det har aldri vært så mange reiser med buss og tog i Buskerud. På Brakars busser var det 11,5 millioner reiser. Det en vekst på 2,5 prosent fra 2015.

I Buskerudbyen har antall bussreiser vokst med 3,1 prosent. Det er en vekst som er større enn veksten i biltrafikken og befolkningen generelt. Det innebærer at Brakar bidrar til Buskerud fylkeskommunes mål om at vekst i motoriserte reiser i byområdene skal tas av kollektivtrafikk, sykkel og gange.

Kundene har også blitt mer fornøyd med kollektivtilbudet. Kundetilfredsheten har gått opp fra 82 prosent i 2015 til 91 prosent i 2016. Det gjøres med andre ord en god jobb med kundene ute på bussene. Sjøførene bidrar hver dag til at kollektivkunden får gode møter med Brakar.

I 2016 var Drammen det først storbyområdet som fikk fossilfri kollektivtransport ved at alle bussene i Drammenskontrakten kjører på fornybar diesel. Fra august kjører også alle bussene i Ringerike og Hole på fornybar diesel.

Miljøsatsingen til Brakar fortsetter i 2107. Drammen var tidlig ute med elektrisk buss. Allerede i 1909 ble det kjørt elektrisk buss Drammen. Brakars plan er å reintrodusere elektrisk buss på en miljøløse hvor seks elektriske busser utgjør hoveddelen av transporttilbudet. Det vil gi oss verdifull erfaring for fullskala drift for elektrisk buss. Brakar har også fått i oppdrag å utrede en kollektivløsning basert elektriske busser med holdeplass innendørs i nytt sykehus i Drammen. Ny bussteknologi gir muligheter til å utvikle byrommet og skape bedre løsninger for kundene.

Skal vi utvikle kollektivtilbudet videre må bedre rammevilkår på plass. Prioritering av antall personer framfor antall kjøretøy må bli regelen, og ikke unntaket, når det gjelder prioritering av veiareal. Bussene må få fortrinnsrett i rushtiden i veinettet. Finansieringen av kollektivtrafikken må sikre langsiktig tilbudsutvikling i tråd med markedsbehov. Den viktigste jobben for Brakar er å utvikle et kollektivtilbud som får dagens kunder til å reise mer, samtidig som flere velger kollektivt framfor bil på enkelte reiser. Det betyr at Brakar og busselskapene hver dag må overbevise kundene om at det er riktig valg å reise med oss. Vi må utvikle tjenestene våre slik at vi dekker nye og endrede behov for mobilitet hos kundene. Det er gjennom å forstå kundenes behov og bidra til å løse disse at Brakar kan forsette den positive utviklingen.

Om Brakar

Selskapets styre

Ved utgangen av 2016 bestod styret av:
Ragnar Thor Grundtvig
Søegaard (Styreleder)
Gerd Barth Thorsby (Nestleder)
Tore Kåss
Jan Syrstad
Lena Marie Reitan
Åsmund Åsly er de ansattes observatør i styret.
Det er i 2016 avholdt ni styremøter.

Ansatte

Per 31.12.2016 er det 32 ansatte i selskapet, dette tilsvarer 28 årsverk. 10 Menn og 22 kvinner.

Trafikkutvikling utgjør 9 ansatte, salgs- og markedsavdelingen inkluderer også kundesenteret og teller 13 ansatte. Økonomiavdelingen utgjør 4 ansatte, IKT-avdelingen utgjør 5 ansatte.

HMS

Sykefraværet i selskapet er lavt og utgjorde i 2016 4,8 prosent. Det er gjennomført oppfriskningskurs i førstehjelp for ansatte i 2016.

Brakar har ansvar for utvikling, drift og samordning av kollektivtransport og skoleskyss.

Brakar er opprettet med sikte på å effektivisere og utvikle kollektivtrafikken i Buskerud. En viktig målsetting for selskapet er å øke antall kollektivreiser. Selskapet skal primært ikke selv utføre rutetrafikk, men kjøpe tjenester fra eksterne transportører.

Selskapet er fylkeskommunens kompetanseorgan for kollektivtrafikk. Det ble formelt stiftet 26. oktober 2009 og kom i ordinær drift 1. juli 2010. Inntil sommeren 2013 ble Brakar eid av Buskerud fylkeskommune og 18 kommuner i fylket. Fra generalforsamlingen 04.06.2013 eier Buskerud fylkeskommune 100 prosent av aksjene etter å ha kjøpt ut øvrige aksjonærer. Forretningskontoret ligger i Drammen.

Leveranseavtale med Buskerud fylkeskommune

Brakars mål og oppgaver for året er fastlagt gjennom en årlig leveranseavtale med Buskerud fylkeskommune. Brakar har et godt og nært samarbeid med sin eier. Dialog og oppfølging av avtalen sikres gjennom faste samarbeidsmøter med samferdselssjefen, deltakelse i møter i Hovedutvalget for samferdselssektoren og i fylkestinget.

Som fylkeskommunens kompetanseorgan for kollektivtrafikk har Brakar under årets løp gitt en rekke uttalelser til kommuner, Statens vegvesen og andre parter til planer og ulike infrastrukturtiltak. Arbeid og strategiske valg er forankret i «Kollektivtransportplan for Buskerud» som er vedtatt av fylkestinget i Buskerud.

Deltakelse i regionalt og nasjonalt samarbeid

Buskerudbysamarbeidet

- Fagrådet
- Arbeidsgruppe for informasjon, kommunikasjon og medvirkning

Østlandssamarbeidet

Kollektivtrafikkforeningen

- Markedskomiteé og markedsforum for salg, billetter og markedsføring
- Storbyforum
- Økonomiforum
- Brukerforum ruteplanlegging
- Håndbok N821 elektronisk billettering

Dialog for bedre skoleskyss

God drift av skoleskyssen er viktig for Brakar. Vi har i 2016 gjennomført regionale møter med de videregående skolene. Deltakere på møtene var ledelsen ved den enkelte skole, representanter fra elevråd og våre transportører. Det er også avviklet flere samarbeidsmøter med kommuner og skoler for å drøfte spørsmål om skyss, samt finne løsninger på utfordringer i skoletransportene. Brakar har også arrangert en workshop for grunnskoleskyss. Representanter fra kommunene og den enkelte skole var tilstede.

Status i Buskerudbyen

Belønningsavtalen med staten for perioden 2014-17 sikret i utgangspunktet Buskerudbyen 308,3 millioner kroner. I tillegg er det bevilget 15 millioner kroner i ekstra belønningsmidler, både i 2015 og 2016. Buskerudbypakke 2 fra 2018 til 2032 vil utløse 15 – 20

milliarder statlige kroner til forbedring av kollektivtrafikk, tiltak for gående og syklende og vei. Høsten 2016 ble Buskerudbypakke 2 i sin nåværende form vedtatt i kommunestyrene i Lier, Nedre Eiker og Øvre Eiker, bystyret i Drammen og fylkestinget i Buskerud fylkeskommune. Den lokalpolitiske behandlingen var i utgangspunktet dermed fullført, og bypakken ble videresendt til Statens vegvesen Vegdirektoratet for klargjøring og kvalitetssikring.

Sjåførmøter

Brakar ønsker innspill og råd fra sjåførene som daglig føler på utfordringene i trafikken. Administrasjonen gjennomfører derfor sjåførmøter med alle kontraktsområder med jevne mellomrom. I 2016 har Brakar møtt alle sjåførene i Ringerike, Kongsberg, Vikersund, Røyken og Hurum. I tillegg har selskapet gjennomført dialogmøter med sjåførenes tillitsvalgte høsten 2016.

Nøkkeltall

11,5
mill

Antall reiser

9
mill

Antall reiser i Buskerudbyen

654
mnok

Omsetning

181
mnok

Billettinntekter

44,21
nok

Kostnad pr reise

363
mnok

Tilskudd

28,43
nok

Tilskudd pr reise*

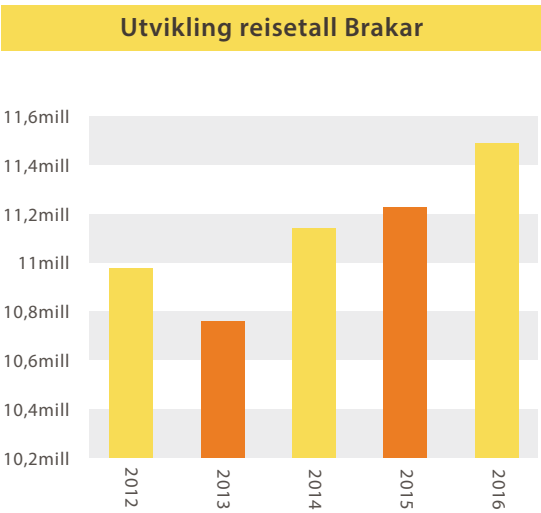
99
gram

CO2-ekv/personkm.

*Ekskl. spesialskyss

Gjeldende kontrakter om busstjenester i Buskerud 2017		
Område	Periode	Est. antall rute km
Røyken og Hurum	01/07/12 – 30/06/17	1 105 000
Nedre Hallingdal	01/07/12 – 30/06/19	188 000
Kongsberg / Numedal / Midtfylke	01/07/13 – 30/06/20	3 410 000
Drammen / Lier / Nedre Eiker	01/07/14 – 30/06/21	4 760 000
Øvre Hallingdal	01/07/14 – 30/06/21	557 000
Ringeriksregionen	01/07/15 – 30/06/22	1 304 000
Linje 200 Hønefoss - Oslo	01/08/16 – 30/06/22	1 030 000

Kostnadssum (estimat) ved kjøp av transporttjenester: 474,1 millioner

281 000 flere reiser i 2016
Aldri før har så mange reist kollektivt i Buskerud. Ved utgangen av året hadde Brakar registrert 11 494 629 reiser. Dette er en økning på omtrent 281 000 reiser i forhold til 2016, og utgjør en vekst på 2,5 prosent.
Brakar har siden 2014 gjennomført en del endringer busstilbudet som etter hvert har gitt gode resultater noe utviklingen i antall reiser understreker. Flere avganger er finansiert ved hjelp av midler fra Buskerudbyen og Buskerud fylkeskommune, men Brakar har også gjort justeringer for å optimalisere busstilbudet.
Det er vekst i antall reiser i alle områder med unntak av Ringerike. I Buskerudbyen hele 3,1 prosent. Det er

i tettbygde strøk med stor aktivitet hvor det politiske målet er å ta veksten i antall motoriserte reiser med kollektiv. Det satses derfor ekstra på disse områdene, både fra Buskerud fylkeskommune og Buskerudbyen. Dette arbeidet har gitt gode resultater.
God vekst i antall togreiser
NSB melder også om god vekst i antall togreiser internt i Buskerud. Selskapet har registrert hele sju prosent flere reiser siste år. Det ble gjennomført rundt 6,6 millioner togreiser i 2016, mot 6,2 millioner reiser i 2015. Tallene inkluderer både på- og avstigninger.

Utvikling i antall reiser fordelt på områder				
2015	2015	2016	Diff	Diff %
Drammen	4 327 550	4 465 293	137 743	3,2
Lier	1 540 738	1 592 892	52 154	3,4
Nedre Eiker	1 099 681	1 145 945	46 264	4,2
Øvre Eiker / Midtfylke	1 194 866	1 207 799	12 933	1
Kongsberg / Numedal	595 208	6160152	20 944	3,5
Røyken / Hurum	794 603	836 197	41 594	5,2
Hallingdal	377 889	395 548	17 659	4,6
Ringerike eks linje 200	756 279	720 761	-35 518	-4,7
Linje 200 Hønefoss - Oslo	426 244	426 068	-176	-0,04
Ringerike eks linje 200	1 182 523	1 146 829	-35 694	-3

Et grønt skifte

Buskerud fylkeskommune har sluttet seg til Osloregionens mål om at kollektivtransporten skal redusere klimagassutslippene med 30 prosent innen 2020, og 50 prosent innen 2030. 2016 ble året Brakar for alvor satte fart i arbeidet for mer miljøvennlig kollektivtransport i Buskerud for å bidra til å nå disse politiske målene.

Fossilfritt drivstoff

Dette blir i første omgang realisert gjennom en avtale med Nettbuss om bruk av fossilfritt drivstoff. Fra 1. juli kjørte alle busser i Drammen, Lier, Nedre Eiker og

Hva er HVO?

Drivstoffet HVO er basert på vegetabiliske oljer, eller animalsk fett, som under prosesseringen tilføres hydrogen. I praksis skapes et drivstoff som er en kopi av fossil-basert diesel, men vesentlig renere - og fornybart. Brakar vil benytte HVO uten palmeolje i henhold til bærekraftskriterier gitt av Miljødirektoratet.

Kongsberg fikk æren av være åsted for den aller første demo av førerløs buss i Norge. Samferdselsminister Ketil Solvik Olsen var tilstede og snakket om ny fremtidens mobilitet. < Her med administrerende direktør i Brakar, Terje Sundfjord.

bli satt inn på strekningen Drammen – Mjøndalen som er 11,7 kilometer. Denne linjen blir dermed den første helelektriske busslinjen i Norge – i moderne tid.

Det har vakt stor interesse i bransjen at Brakar satser så offensivt på miljøvennlig drift, og mange følger spent med på prosjektet. Brakars mål er at flest mulig busser i Buskerudbyområdet skal kjøre på elektrisitet. Erfaringer fra elektrisk drift mellom Drammen og Mjøndalen vil gi verdifull erfaring når nye busser skal kjøpes inn for å styrke busstilbudet i Buskerudbypakke 2. Mot slutten av året fikk Brakar i oppgave fra Buskerud fylkeskommune å utrede elektrisk drift av kollektivtilbudet til nytt sykehus som skal bygges på Gullaug i Lier.

Førerløs fremtid?

Førerløse busser ble demonstrert i flere byer i Norge i 2016. Med det private selskapet Acondo som initiativtaker var Kongsberg det første stedet busser ble vist fram, i samarbeid med Kongsberg næringspark og Brakar. Med samferdselsminister Kjetil Solvik-Olsen tilstede ble konferansedeltakere og innbyggere i Kongsberg invitert med på en liten tur med førerløs buss.

Førerløse busser kan på relativt kort sikt bli et verdifullt supplement til dagens store busser. Brakar ser for seg fleksible småbusser som kan frakte kunder fra boligområder inn til større hovedlinjer. På lengre sikt utgjør førerløse busser en stor mulighet for mer effektiv drift – både med hensyn til kostnad og utnyttelse av veikapasitet.

Ringerike på HVO. Norgesbuss, som drifter kontrakten i Røyken og Hurum, gikk over til HVO i september 2016. Ved utgangen av året kjørte 100 prosent av bussene i Drammen, Lier, Nedre Eiker, Ringerike og Hole på HVO. I fylket totalt kjører ca 53 prosent av bussene på HVO. Drammen er det første storbyområdet i Norge hvor all kollektivtransport kjører på fossilfritt drivstoff. Utviklingen i bruken følges med stor interesse i næringslivet i Buskerud. Den omfattende skogindustrien i fylket ser nye forretningsmulighetene i utnyttelse av skogråstoff til industriell produksjon av klimanøytralt drivstoff.

Norges første helelektriske linje

Høsten 2016 ble Brakar tildelt nesten 10 millioner kroner fra Enova for å sette i gang drift av elektriske busser. Konkurransen ble lyst ut høsten 2016, og avsluttet tett oppunder jul. Kontrakt om kjøp av busser gikk til kinesiske Ebusco. Ladestasjoner skal leveres av Siemens. Brakar vil i første omgang kjøpe seks busser, ladeutstyr til depot i Drammen og ladeinfrastruktur til to holdeplasser, slik at bussene kan lade i hver ende av linjen. Bussene vil

Brakars miljøregnskap 2016

Miljøregnskapet er utarbeidet av Asplan Viak for Brakar. Miljøregnskapet omfatter klimagassutslipp og lokal luftforurensning fra busstrafikken. Energiforbruk og papirforbruk i Brakars kontor i Drammen rapporteres også, i tillegg til uønskede hendelser som støy og lekkasjer. Nedenfor følger en oppsummering.

Fra rapport fra Asplan Viak

En kilometer kjørt med Brakas busser forårsaket i 2016 et klimagassutslipp på 1,14 kg CO₂-ekvivalenter (CO₂-ekv) per rute-km 1 i snitt, inkludert direkte utslipp fra

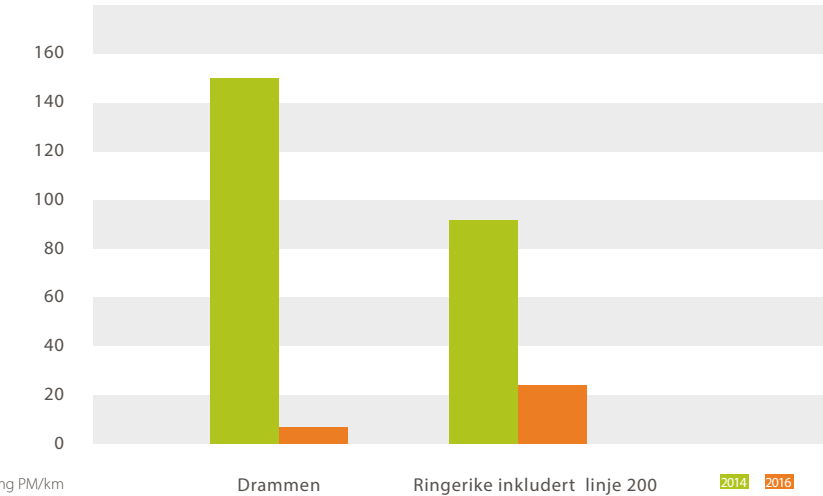
eksospotta og indirekte utslipp fra produksjon av drivstoff. Dette tilsvarer en nedgang på 13 prosent i forhold til i 2015. Nedgangen i beregnede klimagassutslipp skyldes at det ble tatt i bruk biodiesel i flere av bussene fra juli 2016. Med i gjennomsnitt 11-12 personer på hver buss vil klimagassutslipp fra å frakte én person én kilometer være på 99 g CO₂-ekv/personkilometer. Brakars passasjerer i 2016 har spart miljøet for over 2 300 tonn CO₂ ved å velge buss fremfor bil.

Lokal luftforurensning forårsaket av Brakars busser har hatt en kraftig nedgang de senere årene på grunn av oppgraderinger av bussparken. Nyere busser som tilfredsstiller typegodkjenningskravene for Euro VI gir betydelig lavere utslipp av partikler (PM) og nitrogenoksider (NO_x) enn tidligere modeller. Fra 2015 til 2016 er partikkelutslippene per rutekilometer redusert med om lag 20 prosent, og utslippene av NO_x er redusert med 27 prosent per rutekilometer. Går vi tilbake til 2014, da bussparken bestod hovedsakelig av Euro III- og IV-busser, er lokal luftforurensning fra busstransport redusert med opptil 95 prosent per rutekilometer i noen av Brakars kontraktsområder.

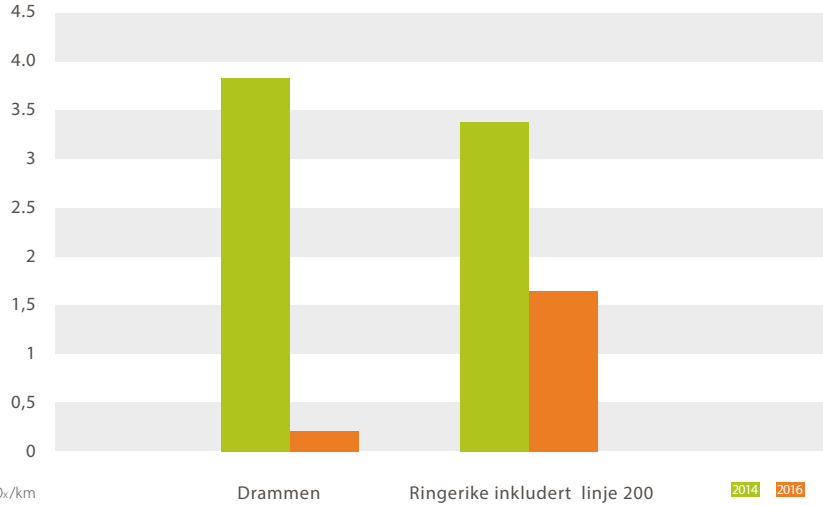
Illustrasjonen viser antall kilometer bussene har forflyttet seg imens de var i rute. I motsetning til vognkilometer eller kjøretøykilometer, ekskluderer rutekilometer forflytning til og fra verksted o.l. Det betyr at utslipp per rutekilometer vil være noe høyere enn utslipp per kjøretøykilometer, fordi utslippene kun fordeles på kilometer som har blitt produsert ved rutekjøring.

Utslipp av PM

Sammenlikning av gjennomsnittlige lokale partikkelutslipp per kjørte km i Drammen og Ringerike for 2014 og 2016

Utslipp av NO_x

Sammenlikning av gjennomsnittlige lokale NO_x-utslipp per kjørte km i Drammen og Ringerike for 2014 og 2016

Et bedre kollektivtilbud

U likt befolkningsgrunnlag og store geografiske avstander utgjør både en utfordring og en mulighet for kollektivtransporten i Buskerud. Utfordrende fordi det er kostnadskrevende å gi et konkurransedyktig kollektivtilbud i alle deler av fylket, mulighet fordi en stor andel av befolkningen bor i tettbygde strøk, noe som gjør markedsgrunnlaget godt. Å styrke kollektivtransporten i tettbygde strøk er forventet å gi stor effekt i forhold til antall reiser. I henhold til Kollektivtransportplan for Buskerud er det i slike områder Brakar skal styrke kollektivtilbudet i årene som kommer.

Flere avganger på viktig linjer

Det er bred enighet i Buskerud om å styrke kollektivtilbudet. Både med hensyn til å øke antall avganger og å bedre tjenester for å gjøre det enklere å reise kollektivt. I 2016 bevilget både Buskerudbyen og Buskerud fylkeskommune ekstra ressurser for å øke avganger på viktige linjer i Drammen, Lier og Nedre Eiker. Til sammen ble det bevilget sju millioner kroner ekstra. De nye avgangene startet opp 1. april 2016.

Ca 87 prosent av befolkningen bor i de sørøstre delene av Buskerud, og andelen forventes å øke til 90 prosent i 2040.

Linje 3 Fjell – Kastanjesletta

Styrket med 1,3 millioner kroner. Antall avganger ble doblet på lørdager i perioden 11.00 til 17.00. Vekst reiser: 16 prosent.

Linje 51 Drammen – Mjøndalen

Styrket med 3,2 millioner kroner. Dette innebar hovedsakelig at linjen fikk 15-minutters-frekvens mye av dagen (tidligere kun i rush), samt noe bedre frekvens på kveld. Vekst reiser: 30 prosent.

Linje 71 Drammen – Asker

Styrket med fire millioner kroner. Linjen fikk flere avganger i rush på hverdager, og økt fra timesavgang til ½-timesavgang deler av lørdager. På søndag ble det startet opp timesavganger mot to-timers avganger tidligere. Vekst reiser: 34 – 54 prosent.

Nye tilbud i Hurum

Fra begynnelsen av april ble det også innført en nye tilbud i Hurum for å bedre kollektivtilbudet i området:

- Bestillingstilbudet Brakar Fleks på strekningen Verket – Sætre - Verket
- Trygt hjem for en 50-lapp lørdag kveld fra Sætre
- Reise på linje 91 Svelvik – Drammen med Brakars ungdomskort

I løpet av året forhandlet også Brakar frem avtale med Fjord1 om bruk av Brakars ungdomsbillett på ferjesambandet Verket–Svelvik. Dette ga bedre tilgang til bruk av Vestfold Kollektivtrafikks linje 91 Svelvik–Drammen for ungdom på Verket og Klokkearstua.

De nye tilbudene er tatt i bruk i varierende grad. Bruk av kombinasjonen ferje Verket – Svelvik er mye brukt. 2-300 reiser med ferje og buss fra Verket og mot Drammen hver måned. Trygt-hjem-for-en-50-lapp har kun hatt to reisende i 2016. Brakar vil evaluere dette tilbudet i 2017.

Brakar Fleks fra Verket har hatt 192 passasjerer i 2016.

Bussen skal gå oftere, raskere og følge samme trasé på alle avganger.

Mer effektiv drift av linje 200 Hønefoss – Oslo

Brakar la om linje 200 mellom Hønefoss og Oslo fra 1. august 2016. Antall avganger økte fra 22 til 27 per døgn på hverdager, det ble flere ekspressavganger i rush med få stoppesteder og nye busser med god komfort og kapasitet. Linjen, og hele Ringeriksområdet, har hatt nedgang i antall reiser over lang tid. Brakar la om tilbudet i tråd med sin vedtatte strategi: Bussen skal gå oftere, raskere og følge samme trasé på alle avganger. Dette vil bedre bussens konkurransefordel i forhold til bilen.

Løsningen ble å kutte noen «avstikkere» for å få kortere reisetid mellom Hønefoss og Oslo sentrum. Linje 200 sluttet å betjene Utstrandaområdet og Fornebu. Noen holdeplasser på Akershus-siden av traséen ble også kuttet, og noen avganger ble ekspressavganger med få stopp. I erstatning fikk Utstranda bestillingstilbud den periode på dagen det normalt sett var passasjerer. Reisende til/fra Fornebu og til/fra holdeplasser i Akershus fikk overgang til Ruters busstilbud.

Busstilbudet ble dermed bedre tilpasset markedet. Rundt 75 prosent av de reisende på linje 200 reiser

mellom holdeplasser i Ringerike og Oslo sentrum. Brakar har gjennom årene mottatt mange henvendelser fra pendlere bosatt i Hønefossområdet som ønsker seg en mer effektiv busslinje til Oslo. Disse har Brakar i stor grad tatt hensyn til i utvikling av det nye tilbudet. Det ble også gjennomført en større markedsundersøkelse i Ringerike vinter 2016. Flere avganger og et mer effektivt tilbud var de viktigste faktorene som ble identifisert for å øke antall reisende på Ringerike. Endringene i august vakte allikevel mange reaksjoner fra de som mistet bussavganger.

Etter fem måneders drift av nytt tilbud har nedgangen på linjen bremsset opp. I 2015 var nedgangen 7,8 prosent, i 2016 under 0,4 prosent. Brakar er fornøyd med utvikling på linjen, og forventer vekst i antall reiser i 2017.

I tillegg ble det gjort mindre justeringer på linjene i Ringerike for å bedre tilbudet. Sammen med endringene på linje 200 har dette bidratt til å stoppe nedgangen i reiser i området. Brakar skal fortsette å jobbe med kollektivtilbudet i Ringerike og Hole i årene som kommer. Særlig med tanke på mating til ny Ringeriksbane.

Utvikling av busstilbudet i andre områder

Nytt busstilbud på Kongsberg når ny E134 åpner i 2019

Rutetilbudet på Kongsberg ble i 2016 gjennomgått med sikte på hvordan vi best kan utnytte nye veier når nye E134 åpner i 2019. Kongsberg bru gjør det da mulig å opprette direktetilbud mellom Gamlegrendåsen og Teknologiparken. Utredningsarbeidet vil bli fulgt opp av utarbeidelse av Trafikkplan Kongsberg som vil danne grunnlag for endelige beslutninger om nytt rutetilbud fra 2019.

Trafikkplan for Røyken - Hurum

Brakar utarbeider, sammen med Ruter, en trafikkplan for Røyken og Hurum. Trafikkplanen skal foreslå alternative rutetilbud som gir tilfredsstillende løsninger for framtidig kundebehov. Trafikkplanen er planlagt ferdig i mars 2017.

Trafikkplan for Ringerike

Brakar skal i 2017 utarbeide trafikkplan for Ringerike. Utredningen skal gjennomgå det eksisterende rutetilbudet og foreslå alternative rutetilbud som gir tilfredsstillende løsninger for framtidig kundebehov.

Område	Antall reiser	Kostnad	Kostnad per reise
Kongsberg	552	98 744	179
Modum	42	9 914	236
Gol	1 744	184 764	106
Hurum	194	9 353	52
Totalt	2532	302 775	119,58

Universell utforming

Brakar jobber for å skape gode løsninger for de som opplever kollektivtilbudet som lite tilgjengelig pga. fysiske handikap. I 2016 har Brakar først og fremst hatt dialog med interesseorganisasjoner i forbindelse med

Holdeplasstruktur

Det ble i 2015 og 2016 laget to rapporter om holdeplasstrukturen i Buskerudbyen. Disse rapportene følges i første omgang opp med at Brakar lager en holdeplasstrategi. Det er svært tett mellom holdeplasser langs mange traséer i dag, og Brakar mener avstanden mellom holdeplassene må økes for å få bussen raskere frem. Raskere fremføring av bussen for å gi kortere reisetid er også i tråd med politiske mål om et mer attraktivt kollektivtilbud.

Buskerudbypakke 2

Brakar bidro i 2016 i arbeidet med kollektivnotat om rutetilbudet i Buskerudbypakke2. Etter at BB2 ble vedtatt lokalpolitisk har det vært et godt samarbeid med Brakars operatør om å finne best mulige løsninger for drift av det foreslåtte rutetilbudet. Dette innebærer i tillegg til selve rutetilbudet også hvilket materiell som skal brukes og evt. behov for oppgraderinger av bussanlegg.

Bestillingstibud og Brakar Fleks

Brakar Fleks er et bestillingstilbud som inngår i den ordinære kollektivtransporten. Brakar har i løpet av 2016 hatt en gjennomgang av alle bestillingstilbud i fylket med tanke på å samordne tilbudene så de fremstår like og ensartede. Dette er gjort i henhold til leveranseavtale med Buskerud fylkeskommune.

innføring av sanntidssystemet. Det har også vært møter og befaring for å se på løsninger på nye kollektivterminal på Bragernes torg. Brakar deltok i tillegg på Blindeforbundets aksjon som setter fokus på hvor vanskelig det er for blinde å finne riktig buss sommer 2016.

BUSS I KØ
Fremkommelighet har blitt en av de største utfordringene Brakar står ovenfor. Forsinkelser preger hele busstilbudet og er en av hovedårsakene til misnøye blant kundene. Noen viktige tiltak er gjennomført, som et lite kollektivfelt på Lierstranda og innføring av Aktiv Signal Prioritering (ASP) i Møllebekkveien i Drammen. Tiltak som prioriterer bussen er ikke alltid populære og kan være tøffe å gjennomføre.

Informasjon til rett tid

Mål om et enklere kollektivtilbud legger også føringer arbeidet for å bedre informasjon ut mot kunde. I løpet av året gir Brakar informasjon til sine kunder om en rekke planlagte og ikke planlagte hendelser langs vei som får konsekvenser for kundene. Målet er å gi kundene informasjon om endringer i god tid slik at kundene kan endre reise ved behov.

Sanntidsinformasjon (SIS) og aktiv signal prioritering (ASP)

Buskerudbysamarbeidet har bevilget 13,5 millioner kroner til utvidelse av SIS og ASP i Buskerudbyen. Brakar er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet, i samarbeid med Statens vegvesen. Det skal installeres utstyr i busser, elektroniske skilt på holdeplasser og komponenter i signalanlegg for ASP.

Sanntid gir informasjon til kunden om når bussen faktisk kommer via skilt, reiseplanlegger på app og nett.

Kongsberg Knutepunkt er rustet opp i 2016 med nye lehus og bedre informasjon til de reisende. Tiltakene er finansiert av Buskerudbyen.

Fremdrift ved etablering av sanntidssystem

Fase 1 Høst 2017

Sanntid på alle linjer i Buskerudbyen, og linjer som trafikkerer inn og ut av området.

Fase 2 2017-2018

Sanntid på linjer i Ringerike og Hole.

Fase 3

Sanntid i øvrige kommuner.

I tillegg får kunden tavler som viser «neste holdeplass» om bord og automatisk opprop av disse. ASP i lyskryss vil gi buss prioritering i trafikken og gi bedre fremkommelighet.

Brakar startet arbeidet med prosjektet i 2016. Installasjon av sanntid ble satt i test på en rekke busser i flere områder. or test usserpå de første bussen høsten 2016.

Bedre informasjon på holdeplasser

Tiltaksplanen i Buskerudbyen for 2014-2017 inneholder flere tiltak for å bedre informasjon på holdeplass for kollektivkundene. Totalt er det bevilget 5,2 millioner kroner

til slike tiltak. I løpet av 2016 har Brakar fått på plass skilt og søyler på flere knutepunkter:

- Drammen busstasjon
- Lierbyen bussterminal
- Hokksund stasjon
- Mjøndalen stasjon

Ved årsskiftet var Brakar også i ferd med å ferdigstille arbeidet på Kongsberg knutepunkt.

Enklere billettering

Enklere billettering handler om tre ting: mer kundevennlige løsninger, raskere kollektivtransport og økt sikkerhet for passasjerer og sjåfører. Dette innebærer å flytte kontantene ut av buss, og opprette nye salgskanaler. Brakar skal samtidig ivareta statistikkbehov som er viktig for drift og utvikling av kollektivtilbudet.

I 2015 foregikk 12,3 prosent av omsetningen utenfor buss. I løpet av 2016 økte dette til 36 prosent. Dette vil si at Brakar har flyttet ca 40 millioner kroner ut av bussen

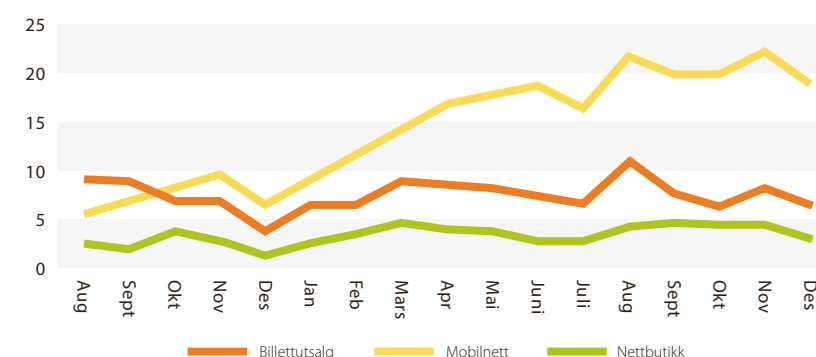
i 2016. Dette arbeidet vil Brakar videreføre i 2017, blant annet ved å sette seg ned sammen med sjåførenes tillitsvalgte for å se på hvordan vi kan gjøre det enda enklere for kundene å kjøpe billett før de går om bord i bussen.

Det er først og fremst mobilbilletten «Brakar Reise» som står for økning i omsetning utenfor buss.

Offentlig-offentlig samarbeid om mobilbillett

Brakar tok våren 2016 kontakt med Ruter for å diskutere muligheten for et samarbeid om mobilbillett. I løpet av våren tok også tre andre kollektivselskaper kontakt med Ruter med samme mål. Grunnlaget for et

Omsetning per salgskanal prosent

større samarbeid om mobilbillett var dermed på plass. I løpet av 2016 har Brakar sammen med Ruter, Østfold Kollektivtrafikk, Agder Kollektivtrafikk og Kolumbus jobbet frem et avtaleverk for å sette i gang et offentlig-offentlig samarbeid om drift av mobilbillett.

Ved oppstart vil samarbeidet omfatte tiltak for videreutvikling av billetthåndteringen i de ulike regionene. Partene vil gjøre fremtidige anskaffelser i fellesskap for å oppnå en større tyngde i markedet. Det kan også være aktuelt å samarbeide om løsninger for billettkontroll, for salg av billetter hos forhandlere, for ulike typer spesialbilletter, samt neste generasjons mobilbillettering. Hensikten med samarbeidet er å mer sømløs billettering og enklere billettkjøp for kunder som ofte reiser på tvers av fylkesgrenser. Avtalen skal etter planen undertegnes vinteren 2017.

Billettkontroll

Brakar innførte billettkontroll på sine busser sommer 2015. Billettkontroll fungerer som støtte for sjåførene og er nødvendig ettersom passasjerene i økende grad skal billetter seg selv på nett og på mobil. Kontrollene blir gjennomført av Securitas. I løpet av 2016 er det gjennomført 322 kontroller hvor 6 653 personer er kontrollert. Snikprosenten var kun 0,9 prosent. Dette er svært lavt. De aller fleste kontroller er gjennomført i det mest folkerike området rundt Drammen. I løpet av året har også Røyken og Hurum, Øvre Eiker, Modum og Ringerike fått besøk av våre billettkontrollører.

KJØP I BUSS

Den 1. april stengte vi bybussene i Drammen for salg av periodebilletter og påfyll av reise penger. Vi var spent på hvordan dette ville gå, men overgangen har gått svært bra, og har bidratt til å øke salg i andre kanaler.

Tre på gata

Flere og flere betaler sin billett med mobil. Vi har snakket med tre på gata som fortsatt velger mer tradisjonelle betalingsmåter på bussen. Vi har spurt dem hvordan de betaler og bakgrunn for valget. Dette er viktig kunnskap for oss i arbeidet for å flytte kundene over på mobil.

Tom Wilhelmsen

Jeg benytter reisekort med periode-billett. Det gjør jeg fordi det er lettvin. Jeg har også en gammel mobil. Når batteriet på mobilen dør og jeg kjøper ny, vil jeg nok prøve mobilapp'en.

Bjørg Norud

Jeg bruker reisekort og kjøper enkeltbilletter. Jeg har ikke lyst til å stole på app når jeg har dårlig tid til bussen. Jeg benytter andre apper på telefonen og har vært inne på Brakar sin app, men avsluttet når jeg kom til passord.

Elma Vraonvic

Jeg har reisekort. Jeg kjøper enkeltbilletter noen ganger og av og til 7-dagers periodebillett. Litt latskap at jeg ikke bruker app. Jeg har små barn og har ikke hatt tid/ork til å sette meg inn i appen.

Brakar har flyttet ca 40 millioner kroner ut av bussen i 2016.

Kunde og marked

Brakar skal være et kunde- og markedsorientert selskap, det vil si at vi må skaffe oss innsikt i kunders og potensielle kunders preferanser for å forme og utvikle kollektivtilbudet. Brakar gjennomfører fortløpende kundeintervjuer gjennom hele året og større markedsundersøkelser i særskilte områder.

Mer tilfredse kunder

Kundeintervjuer ute på bussen viser at kundene var mye mer tilfreds med busstilbudet i 2016 enn i 2015. Tilfredshet med siste tur har steget fra 82 prosent til 91 prosent. Tilfredsheten har økt i alle områder.

Hoved-årsaken til at kundene ikke er fornøyd med kollektivtilbudet er forsinkelser. Dette gjelder særskilt i Drammen, Røyken og Hurum.

Kundetilfredshet Brakar i prosent

Område	2015	2016
Drammen / Lier / Nedre Eiker	81	90
Røyken / Hurum	78	85
Kongsberg / Midtfylket	88	94
Ringerike	85	98

I alle tre byområdene viste undersøkelsen at de viktigste drivere for å velge å reise kollektivt er antall avganger.

Viktige kollektivdager

Brakar sponser og bidrar med reklame og kommunikasjons til publikum i forbindelse med flere store publikumsarrangementer i fylket. Sammen med arrangørene oppfordrer vi folk til å la bilen stå og reise kollektivt. Dette er store kollektivdager og dager hvor vi frakter tusenvis av ekstra passasjerer.

Din tur til å ta bussen

Noe av det beste med å ta bussen er tiden du får fra du går på, og til du går av.
Bruk den til det du liker best. Det er din tur.

Se Brakar.no eller besøk oss på facebook.com/brakar.no

Brakar

Nasjonalt kundebarometer

I 2016 gikk alle medlemmene i Kollektivtrafikkforeningen sammen om å lage et nasjonalt kundebarometer. Alle fylker i landet er med, og har i fellesskap utformet spørsmål som stilles til et antall kunder i hvert fylke. Metodikk og spørsmål er samkjørt med den såkalte BEST-undersøkelsen som Oslo og Bergen allerede gjennomfører, og som blir gjennomført i flere store byer i Europa.

Resultater fra 2016 viser at 40 prosent av befolkningen er fornøyd med kollektivtransporten i Buskerud. Brakar er isolert sett ikke fornøyd med resultatene i nasjonalt kundebarometer, men det er allikevel en betydelig økning fra sist gang Brakar gjorde en måling i befolkningen generelt. Da var tilfredshet med tilbudet nede i 28 prosent. En økning på 13 prosent de to siste årene er derfor et godt resultat og gir inspirasjon til videre arbeid.

«Din tur» til å ta bussen!

Gapet mellom Brakars omdømme blant kunder og ikke-kunder er markant og tydelig. 70 prosent av kundene har et positivt inntrykk av kollektivtilbudet, kun 40 prosent av befolkningen generelt sier det samme. I 2016 startet Brakar et langsiktig arbeid som skal bidra til å lukke dette omdømmegapet. Selv om frekvens i tilbudet, gode tjenester og god kundeservice er viktige

faktorer, vil Brakar også jobbe for å fremstå som et selskap som gir kundene en hyggelig hverdag og tar vare på de på reisen. Konseptet «Din tur» ble derfor lansert høsten 2016. «Din tur» gir mange muligheter i markedskommunikasjonen og skal videreføres og styrkes i 2017.

Antall avganger er avgjørende for valg av transportmiddel

Vinter og vår 2016 gjennomførte vi tre store markedsundersøkelser i Buskeruds tre byområder: Drammen, Hønefoss og Kongsberg. Undersøkelsene ble gjennomført av Opinion AS. I alle tre byene ble det gjennomført to fokusgrupper med kunder og ikke-kunder, og en telefonundersøkelse. Til sammen ble 2800 personer intervjuet. Hovedhensikten med undersøkelsen var å identifisere drivere for valg av reisemiddel, samt hvilke behov kunder og ikke-kunder har i kollektivtrafikken.

I alle tre byområdene viste undersøkelsen at de viktigste drivere for å velge å reise kollektivt er antall avganger. At bussen går ofte, at den går tidlig på morgenen og utover kvelden og kjører dit kundene har behov for kommer ut som viktig i alle tre driveranalysene. Også i Drammen som i forhold til Kongsberg og Hønefoss har et veldig godt kollektivtilbud.

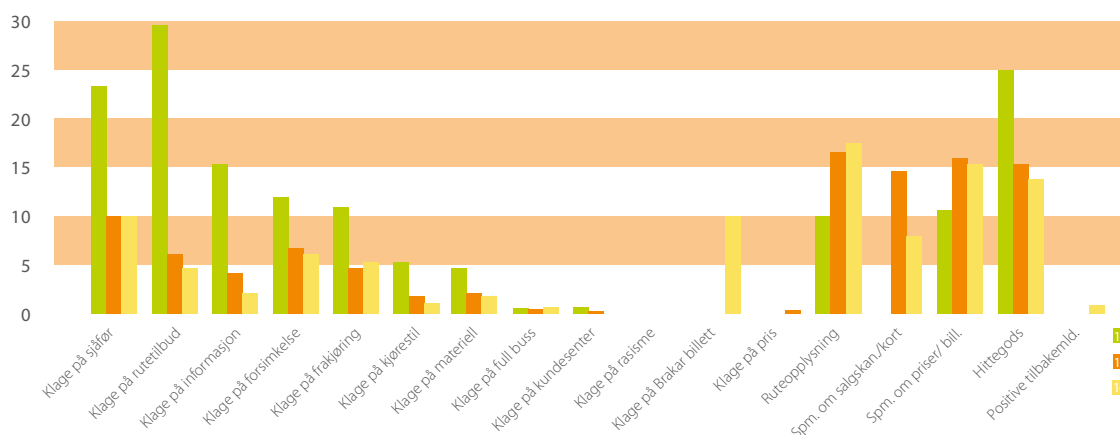
Mange mener pris er viktig for valg av buss vs. personbil, men pris kommer langt ned på listen over drivere. Det kommer høyere opp blant ikke-kunder enn blant kunder, men er allikevel ikke blant de viktigste driverne.

Velkommen inn!

Salg på vårt kundesenter i Drammen økte etter vi stengte ombordsalg av periodebillett på bybussene. På de øvrige billettutslagene rundt om i fylket har vi, med unntak av i Hønefoss, relativt lav omsetning. Men billettutslagene fungerer også som et servicested for kundene dersom de har små eller store problemer med kort eller billetter. Brakar har et godt samarbeid med kioskeiere og Nettbuss som drifter disse utslagene. Dersom vi skal flytte enda mer penger ut av bussen er vi avhengig av enda flere billettutslag og kommisjonærer for å gi et tilbud til de som ikke bruker internett og smarttelefon.

Antall kundeserviser til Brakar har økt jevnt og trutt siden selskapet ble stiftet. Ikke nødvendigvis fordi virksomheten fører til flere henvendelser, men fordi Brakar blir mer og mer synlig og er tydelig på at vi tar ansvar for kollektivtransporten i fylket.

Kundehenvendelser 2014 - 2016

* Tabellen på side 39 viser prosentvis fordeling av skriftlige kunde-
hendelser. Vi ser at klager i stor grad går ned siste år, men at henven-
delse om rutetider og spørsmål om billetter og salgskanaler har økt.
Dette er naturlig med tanke på at Brakar sluttet å trykke rutehefter i
2015, og har innført nye salgsløsninger de siste årene.

Årsberetning
Resultatregnskap
Balanse
Kontantstrømoppstilling
Noter
Revisjonsberetning

STYRETS ÅRSBERETNING 2016 – BRAKAR AS

Virksomheten

Brakar er administrasjonsselskap for kollektivtrafikken i Buskerud. Selskapet er heleid av Buskerud fylkeskommune.

Brakar har sine kontorer i Bragernes torg 1 i Drammen.

Brakars rolle og oppgaver

Selskapets formål er å tilby kollektivtransport, gi informasjon til befolkningen om tilbudet og yte tjenester relatert til dette. Selskapet skal primært ikke selv drive rutetrafikk, men kjøpe slike tjenester fra eksterne tjenesteleverandører.

Selskapets utvikling, resultat og fortsatt drift

Selskapet hadde i 2016 driftsinntekter på 654,2 MNOK mot 592,9 MNOK i 2015. Driftsresultat var på 4,8 MNOK i 2016 mot 0,06 MNOK i 2015. Etter finansposter ble selskapets årsresultat for 2016 på 6 MNOK mot 0,9 MNOK i 2015.

Antall registrerte reiser på Brakars linjer var 11,5 millioner. Det er en økning på ca 281 000 reiser fra 2015 og utgjør en vekst på 2,5 prosent. I Buskerudbyområdet økte antall reiser i Brakars billettsystem med 3,1 prosent.

Antall togreiser i Buskerud har økt med sju prosent fra 2015. Det ble gjennomført rundt 6,6 millioner togreise i 2016, mot 6,2 millioner reiser i 2015. Dette inkluderer både på- og avstigninger.

Generell tilfredshet med kollektivtilbudet i Buskerud blant Brakars kunder har økt fra 58 til 74 prosent. Tilfredshet med siste tur har økt fra 82 til 91 prosent.

Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og denne forutsetningen er lagt til grunn ved regnskapsavleggelsen. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av utvikling og resultat av foretakets virksomhet og dets stilling pr 31.12.2016.

Utover det som fremgår under avsnittet finansiell risiko vedrørende mva sak Skatt sør, har det ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapets stilling.

Styrets arbeid

Det ble i 2016 avholdt 9 styremøter samt ett styreseminar.

Finansiell risiko

Selskapet er eksponert for finansiell risiko på ulike områder. Finansieringsmodell og markedssituasjon utgjør en finansiell risiko, men denne blir likevel ikke vurdert som betydelig. Styret anser at selskapets egenkapital er lav tatt i betraktning det omfang virksomheten har.

Styret påpeker at selskapet trenger en stabil og langsiktig finansiering, og det er behov for en betydelig økning i de rammene selskapet får fremover for å kunne levere i henhold til nullvekstmålet.

Selskapet mottok i mai 2015 varsel om etterberegning av utgående merverdiavgift på det årlige rammetilskuddet fra Buskerud fylkeskommune i perioden 2010 til 2014. Kravet utgjorde basert på varsel fra Skatt sør i størrelsesorden MNOK 89. Endelig vedtak i saken ble avsagt 1. februar 2017 hvor Skatt sør i det alt vesentligste fastholdt kravet. Styret i Brakar er uenig i den rettsforståelse som Skatt sør har lagt til grunn for vedtaket, og vedtaket vil således bli påklaget.

Buskerud fylkeskommune har i veiledende uttalelse fra Skatt sør om kompensasjon for merverdiavgift fått medhold i at fylkeskommunen vil kunne kreve kompensasjon for inngående merverdiavgift for den aktuelle perioden vedtaket gjelder. Gitt at Brakar etterfakturerer beløpet til Buskerud fylkeskommune og får etterberegnet utgående merverdiavgift utbetalt fra Buskerud fylkeskommune, er de økonomiske konsekvensene for Brakar sin del begrenset til renter av etterberegnet utgående avgift. I tråd med langvarig forvaltningspraksis mener Brakar at selskapet har rett på nedsettelse av rentekravet med minimum 90 %, og det er på denne bakgrunn søkt om nedsettelse av renter.

Styret er således på bakgrunn av de forhold det er redegjort for ovenfor, av den oppfatning at Skatt sørs vedtak ikke har vesentlige økonomiske konsekvenser for Brakar og betydning for forutsetningen for fortsatt drift.

Markedsrisiko

Selskapet er eksponert for markedsrisiko i form av endringer i etterspørselen etter kollektivtjenester. Risikoen vurderes som moderat til lav

Kredittrisiko

Risikoen for tap på fordringer vurderes som lav, da det er lite salg på kreditt. Det vurderes også at det er lav kredittrisiko knyttet til forskuddsbetalinger for kjøp av transporttjenester.

Likviditets- og finansiell risiko

Likviditetsrisikoen i selskapet vurderes som moderat, men selskapet opererer i perioder med lav likviditet. Det vurderes som lav risiko knyttet til rentenivå og valutasvingninger.

Forsknings- og utviklingskostnader

Selskapet har ikke hatt kostnader til forsknings- og utviklingsaktiviteter i 2016.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet vurderes som tilfredsstillende. Ved årets utgang var det 33 ansatte i selskapet, som til sammen utgjorde 28,3 årsverk. Sykefraværet i 2016 var på 4,8 %. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen i 2016.

Likestilling

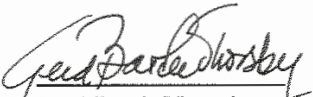
Selskapet har som mål å være en arbeidsplass med full likestilling mellom kvinner og menn. I selskapets ledergruppe er det 2 menn og 3 kvinner. Selskapets styre består av 3 menn og 2 kvinner.

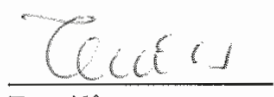
Ytre miljø

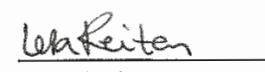
Selskapets administrative funksjoner påvirker ikke det ytre miljø utover hva som er vanlig i tilsvarende virksomheter.

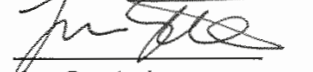
Drammen 30. Mars 2017

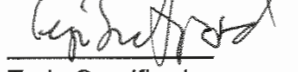

Ragnar Thor Grundtvig Søegaard
Styreleder

Gerd Barth Thorsby
Styrets nestleder

Tore Kåss
Styremedlem

Lena Reitan
Styremedlem

Jan Syrstad
Styremedlem

Terje Sundfjord
Adm. direktør

Brakar AS

Resultatregnskap

	Note	2016	2015
Driftsinntekter			
Salgsinntekt	2	633 163 600	590 804 318
Annen driftsinntekt	2	21 040 745	2 186 197
Sum driftsinntekter		654 204 345	592 990 515
Driftskostnader			
Varekostnad		605 148 459	550 940 935
Lønnskostnad	3	22 837 197	21 094 153
Avskrivning	7	3 034 365	2 094 084
Annen driftskostnad	3, 8	17 710 801	18 805 479
Sum driftskostnader		648 730 822	592 934 651
Driftsresultat		5 473 523	55 864
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen finansinntekt		1 238 666	920 760
Annen finanskostnad		654 184	29 399
Netto finansposter		584 482	891 361
Ordinært resultat før skattekostnad		6 058 005	947 225
Årsresultat		6 058 005	947 225
Overføringer og disponeringer			
Overføres annen egenkapital	14	6 058 005	947 225

Brakar AS

Balanse pr. 31. desember

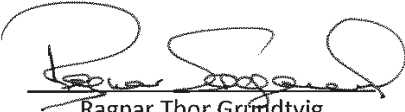
	Note	2016	2015
Anleggsmidler			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner ol	7	3 712 129	5 075 544
Sum varige driftsmidler		3 712 129	5 075 544
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i aksjer og andeler	9	288 880	288 880
Sum finansielle anleggsmidler		288 880	288 880
Sum anleggsmidler		4 001 009	5 364 424
Omløpsmidler			
Varer	5	671 228	839 479
<i>Fordringer</i>			
Kundefordringer		5 263 867	10 454 611
Andre fordringer	6	88 013 109	76 814 256
Sum fordringer		93 276 976	87 268 867
Bankinnskudd, kontanter og lignende	4	24 303 849	29 197 879
Sum omløpsmidler		118 252 053	117 306 225
Sum eiendeler		122 253 062	122 670 649

Brakar AS

Balanse pr. 31. desember

	Note	2016	
Egenkapital			
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Aksjekapital	14, 15	10 000 000	10 000 000
Sum innskutt egenkapital		10 000 000	10 000 000
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Annen egenkapital	14	3 610 193	-2 400 000
Sum opptjent egenkapital		3 610 193	-2 400 000
Sum egenkapital		13 610 193	7 600 000
Gjeld			
<i>Avsetninger for forpliktelser</i>			
Pensjonsforpliktelser	12	6 107 382	5 366 010
Sum avsetning for forpliktelser		6 107 382	5 366 010
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		50 554 572	50 554 572
Skyldige offentlige avgifter	4	1 614 905	1 554 905
Annen kortsiktig gjeld	11	50 366 010	57 666 010
Sum kortsiktig gjeld		102 535 487	109 775 487
Sum gjeld		108 642 869	115 131 497
Sum egenkapital og gjeld		122 253 062	122 670 649

30. mars 2017
Drammen

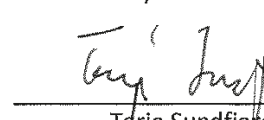

Ragnar Thor Grøndtvig
Søgaard
styreleder

Lena Marie Reitan
styremedlem

Gerd Barth Thorsby
nestleder

Jan Syrstad
styremedlem

Tore Kåss
styremedlem

Terje Sundfjord
Adm. direktør

Brakar AS			
Kontantstrømoppstilling			
	Note	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		6 058 005	947 225
Ordinære avskrivninger		3 034 365	2 094 084
Endring i varelager, kundefordringer og leverandørgjeld		5 381 582	1 102 837
Forskjeller i pensjonsmidler/-forpliktelser		744 497	1 426 792
Endring i andre tidsavgrensningsposter		-18 441 530	11 427 763
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-3 223 081	16 998 701
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-1 670 949	-2 377 737
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-1 670 949	-2 377 737
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Inn-/tilbakebetalinger av egenkapital		0	5 000 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		0	5 000 000
Netto endring i likvider i året		-4 894 030	19 620 964
Kontanter og bankinnskudd per 01.01		29 197 879	9 576 915
Kontanter og bankinnskudd per. 31.12		24 303 849	29 197 879

Brakar AS	
Noter til regnskapet for 2016	
Note 1 - Regnskapsprinsipper	
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.	
<i>Salgsinntekter</i> Selskapet mottar tilskudd fra Buskerud Fylkeskommune. Inntektsføring skjer etter avtalemessig opptjening. Selskapet mottar i tillegg refusjon for skoleskyss. Selskapet selger også busskort og bussbilletter. Inntektsføring skjer når tjenesten er levert.	
<i>Klassifisering og vurdering av balanseposter</i> Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. <i>Fordringer</i> Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap. <i>Varebeholdninger</i> Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anskaffelseskost vurderes etter FIFO- prinsippet. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans. <i>Varige driftsmidler</i> Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere. <i>Pensjoner</i> Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (estimatendringer) fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene ved årets begynnelse overstiger 10 % av det største av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.	

Brakar AS

Noter til regnskapet for 2016

Note 2 - Salgsinntekter

	2016	2015
Pr. virksomhetsområde		
Rammetilskudd fra Buskerud Fylkeskommune	363 197 741	347 262 401
Salg av busskort og billetter	181 371 006	156 074 026
Andre inntekter	28 259 588	5 836 901
Refusjon transport	79 052 924	81 630 990
Annen driftsinntekt - leieinntekt	892 314	691 257
Annen driftsinntekt - reklameinntekt	1 430 772	1 494 940
	654 204 345	592 990 515

Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	16 838 223	15 381 607
Arbeidsgiveravgift	2 738 301	2 457 650
Pensjonskostnader	2 677 789	2 854 492
Andre ytelser	582 884	400 404
Sum	22 837 197	21 094 153

Selskapet har i regnskapsåret sysselsatt totalt 28,3 årsverk.

Ytelser til ledende personer

	Lønn	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Daglig leder	1 048 894	83 911	4 404

Styrehonorar utgjorde i 2016 kr 515 860.

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Lån og sikkerhetsstillelse til ledende ansatte, tillitsvalgte og aksjeeiere mv.

Selskapet har ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styret eller andre nærstående parter.

Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:	2016	2015
Revisjon	190 000	180 000
Andre tjenester	90 645	436 905

Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.

Andre tjenester består av bistand årsregnskap med kr 35 000, avgiftsmessig bistand med kr 43 115 og andre tjenester og annen revisjon med kr 12 850.

Brakar AS

Noter til regnskapet for 2016

Note 4 - Bankinnskudd

	2016	2015
Bundne skattetreksmidler utgjør	766 945	783 227

Note 5 - Varer

	2016	2015
Innkjøpte busskort for videresalg	671 228	839 479

Note 6 - Andre fordringer

Andre fordringer inneholder kr 82 886 991 i tilgode merverdiavgift i henhold til innsendte terminoppgaver som ikke er anvist til utbetaling av avgiftsmyndighetene.

I henhold til rettspraksis, jf. dom fra Borgarting lagmannsrett av 11. mars 2014 vedrørende Vestviken Kollektivtrafikk AS, er omtvistet merverdiavgift fradragsberettiget i henhold til merverdiavgiftslovens alminnelige fradragsregler. Dette innebærer at selskapet korrekt har krevd fradrag for inngående merverdiavgift på innsendte terminoppgaver.

Selskapet mottok i februar 2017 vedtak om etterberegning av utgående merverdiavgift på rammetilskuddet fra Buskerud Fylkeskommune for perioden 2010 til 2014.Vedtaket innebærer at økningen av utgående merverdiavgift overstiger fordringens pålydende, slik at Brakar er skyldig utgående merverdiavgift med anslagvis MNOK 40. Etter selskapets vurdering bygger Skatt sør sitt vedtak på en feil rettslig vurdering av avgiftsplikten på offentlige rammetilskudd fra fylkeskommunen. Brakar AS har på denne bakgrunn påklaget etterberegningsvedtaket til Skatteklagenemnda.

Selskapet har på tross av ulik rettslig vurdering innrettet seg i tråd med skattekontorets varsel fra og med regnskapsåret 2015.

Note 7 - Varige driftsmidler

	Programvare og nettsider	Inventar, kontor-maskiner og påkostning lokaler	Tekniske installasjoner	Rutetavler, elektronisk billettering ol	Firmanavn	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	3 322 127	2 328 854	785 260	3 242 742	70 000	9 748 983
Tilgang kjøpte driftsmidler	124 129	275 733	0	1 271 087	0	1 670 949
Anskaffelseskost 31.12.	3 446 256	2 604 587	785 260	4 513 829	70 000	11 419 932
Akk.avskrivning 31.12.	-2 628 584	-1 912 931	-644 777	-2 521 511	0	-7 707 803
Balanseført pr. 31.12.	817 672	691 656	140 483	1 992 318	70 000	3 712 129
Årets avskrivninger	951 613	538 991	261 753	1 282 008	0	3 034 365
Økonomisk levetid Avskrivningsplan	3 år Lineær	3 år Lineær	3 år Lineær	3 år Lineær		

Brakar AS

Noter til regnskapet for 2016

Note 8 - Leieavtaler

Selskapet leier lokaler av Bragernes Torg 1 AS. Leie for 2016 utgjør kr 1 604 027. Leiekontrakt løper frem til 30.06.2019 med mulighet for forlengelse i 2 år.

Selskapet leier også Drammen Busstasjon av Drammen kommune. Årlig leie utgjør kr 204 000. Leiekontrakt løper frem til 30.06.2021 med mulighet for forlengelse.

Selskapet leier et bussanlegg i Kobbervikdalen fra Dalen Næringspark AS. Årlig leie utgjør kr 8 103 844. Leiekontrakt løper i 13 år med mulighet for 6 års forlengelse. Bussanlegget fremleies i sin helhet til Nettbuss Travel Drammen AS i 6 år med mulighet for 3 års forlengelse. Fremleie av anlegget inngår i nåværende transportavtale med Nettbuss Travel Drammen AS og eventuell ny operatør om 9 år plikter å tre inn i avtalen.

Selskapet leier bussanlegg i Nesbyen, Vikersund, Klokkarstua, Hokksund, Eggedal, Kongsberg, Ål og Kihlemoen for ialt kr 6 121 375. Leiekontraktene er av ulik lengde og alle bussanleggene fremleies til transportører.

Note 9 - Aksjer og andeler i andre selskaper

Selskap	Eierandel	Anskaff.kost
Interoperabilitets-tjenester AS	2,22%	288 880

Note 10 - Nærstående parter

Ytelser til ledende ansatte er omtalt i note 3.

Selskapet har en leveranseavtale med aksjonær Buskerud fylkeskommune og rammetilskudd i tilknytning til denne avtale er omtalt i note 2.

Utover dette har selskapet ikke transaksjoner med nærstående parter.

Note 11 – Annen kortsiktig gjeld

	2016	2015
Herav rest mottatte PRI midler ikke benyttet	13 508 497	6 552 762

Brakar AS

Noter til regnskapet for 2016

Note 12 - Pensjoner

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter i alt 26 personer. Ordningene gir rett til definerte frem ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom et forsikringselskap.

	2016	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 722 795	2 73
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	419 935	33
Avkastning på pensjonsmidler	-333 828	-25
Arbeidsgiveravgift og administrasjon	517 267	50
Aktuarielt tap	0	5
Netto pensjonskostnad	3 326 169	3 36

	2016	
Opptjente pensjonsforpliktelser	15 395 029	12 64
Beregnete pensjonsforpliktelser	15 395 029	12 64
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	11 371 617	9 09
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	893 569	56
Arbeidsgiveravgift	567 301	50
Netto pensjonsforpliktelse	5 484 282	4 61

Økonomiske forutsetninger:	2016	
Diskonteringsrente	2,60%	2
Forventet lønnsvekst	2,50%	2
Forventet avkastning på fondsmidler	3,60%	3
Forventet G-regulering	2,25%	2
Forventet pensjonsregulering	1,48%	1

De aktuariemessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når d gjelder demografiske faktorer.

Avtalt livsvarig driftspensjon til avgått daglig leder som ikke er finansiert i selskapets kollektive pensjonsordning, er beregnet og avsatt med kr 623 100 pr 31.12.2016.

Brakar AS

Noter til regnskapet for 2016

Note 13 - Skatt

Selskapet har fått innvilget sin søknad om skattefritak for sin virksomhet. Selskapet har ikke overskudd som formål og kan ikke utbetale utbytte til aksjonærene.

Note 14 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 31.12.	10 000 000	7 549 467	-9 997 279	7 552 188
Egenkapital 01.01.	10 000 000	7 549 467	-9 997 279	7 552 188
Årsresultat	0	0	6 058 005	6 058 005
Egenkapital 31.12.	10 000 000	7 549 467	-3 939 274	13 610 193

Note 15 - Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av:

	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	10 000 000	1	10 000 000

Oversikt over aksjonærene i selskapet pr. 31.12:

	Ordinære aksjer	Eier- andel	Stemme- andel
Buskerud Fylkeskommune	10 000 000	100 %	100 %

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Engene 22, NO-3015 Drammen
Postboks 560 Brakerøya, NO-3002 Drammen

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 32 83 88 90
Fax: +47 32 83 86 25
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i BRAKAR AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for BRAKAR AS som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoeer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Drammen, 25. april 2017
ERNST & YOUNG AS

Bjørn Baklid
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - BRAKAR AS
A member firm of Ernst & Young Global Limited

